

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 4.4.2003 Tarihli ve 4841 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/584)

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

18.4.2003

Sayı : B.01.0.KKB.01-18/A-6-2003-491

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 7.4.2003 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-1130-4608 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 4.4.2003 gününde kabul edilen 4841 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun” incelenmiştir:

1. İncelenen 4841 sayılı Yasanın,

- 2 nci maddesi ile, Anayasanın 169 uncu maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, Devlet ormanlarının gerçek ya da tüzel kişilerce işletilmesine olanak sağlanmakta,

-3 üncü maddesi ile, Anayasanın 170 inci maddesi değiştirilerek, 31.12.1981 gününden önce bilim ve fen yönünden orman niteliğini tümüyle yitirmiş ve orman sınırları dışına çıkarılmış yerlerin devri, tahsisi, terki, kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynı hak tesisi, satışı ve satış gelirinden orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi amacıyla ayrılacak payın belirlenmesinin yasayla düzenleneceği; orman köyleri içinde kalan yerlerin satışında, kullanıcısı orman köylüsüne öncelik tanınacağı belirtilmektedir.

2. Ormanın genel tanımı bulunmakla birlikte hukuksal yönden ormanı tanımlamak oldukça güçtür. Ağaç bulunan her yere hukuksal yönden orman denilemeyeceği gibi, üzerinde ağaç bulunmayan kimi alanların orman kapsamına girmesi olanaklıdır.

Ormanın tanımlanmasındaki bu güçlük, ülkeleri “orman rejimi”ni belirleyerek, kimi alanları bu rejime bağlı kılmaya yönlendirmiştir. Ormanların sağladığı çeşitli ve önemli yararlar, bunların korunmasının, işletilmesinin ve ürünlerinden yararlanılmasının özel biçimde düzenlenmesini gerektirmiştir.

Ormanlara ilişkin hukuksal rejim düzenlenirken kural olarak, çok önemli doğa hazinesi ve ülke kaynağı olan ormanların, korunması ve sürekliliğinin sağlanması için “devlet elinde bulunması” ve “devletçe işletilmesi” ilkelerinden esinlenilmektedir.

Ormancılığın uygar dünyadaki ekonomik, tarımsal, endüstriyel, toplumsal ve kültürel önemini kavramış olan Cumhuriyet döneminde ormancılığın hukuksal ve teknik esasları belirlenerek, ülkenin bu temel sorununa bilimsel yöntemler kullanılarak ve yurt gerçekleri gözetilerek yaklaşılmıştır.

Ülkemizde, yukarıda belirtilen ilkelere uygun ilk orman rejimi, 8.2.1937’de kabul edilen 3116 sayılı Orman Yasası ile düzenlenmiştir. Daha sonra, 31.8.1956 günlü, 6831 sayılı Orman Yasası çıkarılmıştır. Bu Yasada da, uygar dünya orman rejiminde bulunması gereken ilkelere uygun düzenlemelere yer verilmiştir.

1961 Anayasası ile, ormanların korunması ve sürekliliğinin sağlanması için mülkiyetinin ve işletmeciliğinin devlet elinde bulunması ilkesi, anayasal kurala dönüştürülerek, orman hukukunun temel ilkeleri durumuna getirilmiştir. 1982 Anayasasında da bu ilkeler korunmuştur.

3. İnsanlığın geleceği yönünden, çağdaş ülkelerde ormancılık alanında benimsenen ve ormanların hukuksal düzenini oluşturan “süreklilik” ve “devlet elinde bulunma ve devletçe işletilme” genel ilkeleri üzerinde durulmasında yarar bulunmaktadır.

a) Ormanlarda süreklilik ilkesi ile güdülen amaç, orman varlığının korunması, genişletilmesi ve geliştirilmesinin sağlanmasıdır. Kuşkusuz, insanlığın yararı gözetilerek ormanlardan olanaklar ölçüsünde yararlanılmalı, ancak, bu yararlanma orman varlığına zarar verecek boyuta ulaşmamalıdır.

Ormanlarda süreklilik ilkesi, insanlığın ve ulusal ekonominin yararı için ormanların kuşaktan kuşağa kutsal bir değer olarak devredilmesini gerektirmektedir.

Ormanlarda süreklilik ilkesinin gerçekleşmesi devletin denetim ve gözetimi ile olanaklıdır. 1961 Anayasasının 37 nci ve 131 inci maddelerindeki düzenlemeler, Anayasa Koyucunun bu ilkeyi benimsediğinin açık göstergesidir.

1982 Anayasasında da, 1961 Anayasasında ormancılık konusunda getirilen ilkelere genel çizgileriyle bağlı kalınmıştır. Ormanlarda süreklilik ilkesi yönünden 1982 Anayasasının 169 uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları, orman suçlarının affıyla ilgili düzenleme dışında, 1961 Anayasasının 131 inci maddesindeki kuralların yinelenmesi niteliğindedir.

Yine 1982 Anayasasının 169 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, “orman sınırlarının daraltılmayacağı” belirtildikten sonra bu genel kuralın ayrıntılarına da yer verilmiştir. “Orman dışına çıkarma” olanağı sağlayan bu ayrık düzenlemeler, halkı orman suçu işlemeye özendirdiği, orman suçu işleyenlerin ödüllendirildiği gibi savlarla, orman rejiminin en çok eleştirildiği alan olmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 10.3.1966 günlü, E.1965/44, K.1966/14 sayılı kararında da,

“Ormanlar ulusal bir zenginliktir. Bunların çeşitli yönlerden yurdumuz için taşıdıkları büyük önem meydandır. Ormanların sağladıkları birçok faydalar arasında erozyonu da önledikleri ve bu yüzden tarıma elverişli yurt topraklarının yok olmasına engel oldukları göz önünde tutulursa, ülkenin geleceği ve hatta varlığı ile ilgili bir servet oldukları söylenebilir. Şu halde ormanları korumak, yetiştirmek ve genişletmek, ihmali caiz olmayan bir Devlet ödevidir...”

denilerek, ormanlarda süreklilik ilkesinin önemi vurgulanmıştır.

b) Ormanların korunabilmeleri ve sürekliliklerinin sağlanabilmesi için düzenlemelerin, “devlet elinde olması ve devletçe işletilmesi” ilkesine de uygun düşmesi gerekmektedir.

Toplumsal yaşamda taşıdığı ekonomik ve sosyal yarar göz önünde bulundurulduğunda, ulusal zenginlik olan ormanların “Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki kamu malı” olduğu sonucuna varmak zorunludur.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulundurduğu kamu malları üzerindeki yetkisinin içeriği ve sınırları önem taşımaktadır. Bilim dünyasında egemen görüş, Devletin kamu malları üzerindeki hak-

kının gerçek anlamda bir mülkiyet hakkı olmayıp, egemenlik hakkından kaynaklanan bir denetim ve gözetim hakkı, nesnel hukuk kurallarından doğan bir tür koruma hakkı olduğu yolundadır.

Gerçekten, Devlet, mülkiyet hakkı sahibine tanınan yetkilerden en önemlisini kullanamamakta, bu malları başkasına devredememekte ve satamamaktadır. Bu nedenle, Devletin kamu malları ve bu bağlamda ormanlar üzerinde sahip olduğu yetki, ülke üzerindeki egemenlik hakkının doğal sonucu olan gözetim ve denetim yetkisidir.

Bu yetkiye dayanarak, ormanların ulusal çıkarlara en uygun biçimde kullanılması ve işletilmesi için gerekli önlemleri almak, aynı zamanda Devletin görevidir.

c) İncelenen Yasanın 2 nci maddesiyle, Anayasanın 169 uncu maddesinin ormanların gerçek ya da tüzel kişilerce de işletilmesine olanak verecek biçimde değiştirilmesi, Türk Hukukunda kabul gören “ormanların devlet eliyle işletilmesi” ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Ormanların gerçek ya da devlet dışındaki tüzel kişilerce işletilmesi durumunda, ormanların düzenlemelerle güvence altına alınarak korunması güçleşecektir. Bu nedenle değişiklik, kamu yararına da uygun düşmemektedir.

Sürdürülebilir orman yönetiminin temel ilkesi, tüm ormancılık etkinliklerinin işlev, alan ve zamanlama yönünden bütüncül bir yaklaşımla planlanmasını, yürütülmesini ve izlenmesini zorunlu kılmaktadır. Devlet ormanlarının Devlet orman işletmelerinin dışında kişi ya da kuruluşlara işlettirilmesi bu zorunlulukla da çelişmektedir.

d) Ayrıca, 169 uncu maddede yapılan değişiklikle getirilen “işlettirilir” sözcüğü ile, Devlet ormanlarının işletilmesinin yolu özel sektöre, yani yerli ve yabancı kişi ya da şirketlere açılmış olmaktadır.

Yukarıda da değinildiği gibi ormanlar, kamu malı niteliğindedir ve korunmaları bir ulusal varlık sorunu olarak, Devletin temel görevleri arasındadır.

Osmanlı döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yürürlükte olan, ormanların “taahhüt” yoluyla işletilmesi uygulamasının ormanlar aleyhine çok kötü sonuçlar vermesi üzerine, ormanların bilimsel yöntemlerle ve Devletçe işletilmesi esasına dönülmüş, bu konuda yabancı şirketlere verilen ve önemli sakıncaları görülen ayrıcalıklar ancak 1940’lı yıllarda kaldırılabilmiştir.

Yoğun emeği gerektiren orman işletmeleri, orman köylerinin kalkınmalarını da desteklemek zorundadır. Ayrıca, ormanların alan ve nitelik olarak geliştirilmesinin ve verimliliğinin artırılmasının kamu yararını doğrudan ilgilendirdiği tartışmasızdır. Ormanların özel sektöre işletilmesine izin verilmesi, bu amaçlardan vazgeçmek anlamına geldiği gibi ormanların yağmalanması riskini de birlikte getirmektedir. Çünkü, orman işletmeciliği kısa sürede kâr eden bir işletme türü değildir. Ormanların oluşması, 50-100 yıllık bir süreye gereksinim göstermektedir.

Böylesine uzun bir süre sonra elde edeceği kâr için yatırım yapmak özel sektörün doğasına aykırıdır. Dolayısıyla, ormanların işletilmesinin özel sektöre bırakılması Devlet eliyle yetiştirilen ormanların, bir an önce kâr elde etmek amacıyla olumsuz kullanılması sonucunu yaratacaktır.

Bu durumu ulusal zenginliğin korunması zorunluluğu ve kamu yararı amacıyla bağdaştırmak olanaksızdır.

Ormanların işletilmesinin özel sektöre bırakılmasının diğer bir sonucu, köyündeki işi ve geliri olumsuz etkilenen orman köylüsü ile işleticiler arasında önemli çatışmaların ortaya çıkması ve toplumsal barışın bozulması olasılığıdır.

4. a) Çağdaş ormancılık ilkeleri doğrultusunda bir orman rejiminin sağlıklı biçimde yürütülebilmesinin öncelikli koşulu, orman sayılan yerlerin sınırlarının belirlenmesi ve kadastrounun yapılmasıdır.

Ülkemizde 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Yasayla başlatılan ve beş yıl içinde sonuçlandırılması öngörülen kadastro çalışmaları henüz bitirilememiştir. Orman Genel Müdürlüğünün saptamalarına göre Türkiye’de, orman sayılan yerlerin % 76’sında orman kadastro çalışmaları yapılabilmiş, ancak, bu alanın yalnızca % 27’si tapuya tescil edilebilmiştir. Üstelik, kadastro yapılan alanlarda, uyumsuzlukların doğması ve bunların çoğunun yargıya götürülmüş olması nedeniyle belirsizlikler sürmektedir.

Orman sayılan alanlar, uzun yıllardan bu yana yürütme erkini ellerinde bulunduranlarca politik amaçlarla kullanılmıştır. Sonuçta, ülkemizde kamu yararına uygun biçimde yönetilmesi zorunlu olan ormanlar, işgalcilerce gelişigüzel kullanılan alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Son değişiklik ile de, gelir sağlanması amacıyla eylemli duruma anayasal düzeyde yasallık kazandırılmak istenilmektedir.

Orman niteliğini tümüyle kaybetmiş ve orman sınırları dışına çıkarılmış yerlerin devri, tahsisi, terki kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynı hak tesisi ve satışı sorumluların ödüllendirilmesi anlamı taşımaktadır. Bu durum, orman alanlarının yok edilmesini özendirecek ve yeni orman yıkımlarına neden olacaktır.

Bu tür özendirici düzenlemelerin yaptığı yıkımın örnekleri geçmişte yaşanmıştır. 1961 Anayasasının 131 inci maddesinde, 1255 sayılı Yasayla yapılan değişiklikle getirilen tarih sınırı 15.10.1961 iken, bu sınır 1982 Anayasasının 170 inci maddesi ile 31.12.1981’e çekilmiştir.

1974-1983 döneminde, Devlet ormanı sayılan yaklaşık 1,2 milyon dönüm alan, “orman niteliğini yitirdiği”, “tarım ve hayvancılık için yarar görüldüğü”, “otlak, kışlak ve yaylak durumuna geldiği” ya da “şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu” gerekçeleriyle orman rejimi dışına çıkarılmıştır.

Orman sınırları dışına çıkarma çalışmaları 1982 Anayasası döneminde de sürdürülmüş; Devlet ormanı sayılan araziler, 1984 ve 1985 yıllarında 224 bin ve 1986-2000 döneminde de 2,5 milyon dönüm daraltılmıştır.

1990’lı yıllarda yapılan “orman sınırları dışına çıkarılmış yerlerin hak sahibi orman köylülerine satılması” uygulamalarının yoksul orman köylülerinden çok ilgili yörelerdeki çıkarıcılara yaradığı, aynı uygulamaların orman idareleri ile yöre halkı arasında yeni ve yoğun anlaşmazlıklara yol açtığı, bu gibi yerlerin, kaçak yapılaşmaya konu olduğu, bir kısmında mini kentler kurulduğu, çeşitli çıkar gruplarının yasa dışı kazanç sağlama yolu durumuna geldiği bilinmektedir.

İncelenen Yasa ile, orman sınırları dışına çıkarılmış yerlerin, kullanıcılarına öncelik verilerek de olsa satışının yapılabilecek olması, orman yağmasını artıracak, yağmalanan bu taşınmazlardaki kaçak yapılar için yeni “imar affı” umudu doğuracaktır.

b) Ayrıca, 170 inci maddenin 3 üncü fıkrasıyla ilgili yeni düzenlemede, 31.12.1981 gününden önce bilim ve fen yönünden orman niteliğini tümüyle yitirmiş ve orman sınırları dışına çıkarılmış yerlerin, üçüncü kişi ve kurumlara, bu bağlamda yerli ya da yabancı sermayeye satışı dışında “devri, tahsisi, terki kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynı hak tesisi”ne de olanak sağlanmaktadır.

Orman sınırları dışına çıkarılmış olsa da bu alanların, orman köylüsü gözardı edilerek ve bir sınır çizilmeden ya da çerçevesi belirlenmeden üçüncü kişiler yararına elden çıkarılması, bu alanların kabulü olanaksız yollarla, gerekli görüldüğünde bedelsiz olarak elden çıkarılmasının da önünü açmaktadır. Doğabilecek bu sonuçlar nedeniyle de, düzenlemenin kamu yararına uygun düştüğünden sözedilemez.

Belirtilen alanların satış dışında devir ve terk gibi yollarla elden çıkarılabilmesi, incelenen Yasanın kabul ediliş gerekçesiyle ve Devlete gelir sağlama amacıyla da bağdaşmamaktadır.

c) Öte yandan, bir yerin bilim ve fen yönünden tam olarak orman niteliğini yitirmesi, toprak ve arazi yapısının bozulması ve o yerde bir daha orman yetiştirme olgusunun hiçbir biçimde kalmamış olmasını anlatmaktadır. Ülkemizde doğal yollardan bir yerin orman niteliğini yitirmesine rastlanmamıştır. Dolayısıyla, bir yerin orman niteliğini yitirmesi, insan eliyle kasten ormanların tahrip edilmesi ve bu alanların bu kişilerce işgali biçiminde gerçekleşmektedir.

Bu tür davranışlar, 6831 sayılı Orman Yasasına göre suç oluşturan eylemlerdir. Yapılan yeni düzenlemeyle, orman niteliğini 31.12.1981 gününden önce yitirmiş alanların, bu duruma kasıtlı eylemleriyle neden olan kişilere satılması yolunun açılması, işgalcilerin bu yerlerin yasal sahibi olabilmelerine olanak tanınması hukuk devleti ve adalet ilkesiyle bağdaştırılmaz.

Suç işleyerek ormandan yer elde etmiş kişi ya da kurumların bu yolla ödüllendirilmesi, ormana zarar vermeyen, yasalara ve Anayasaya saygılı yurttaşların Devlete, hukuka ve yasalara güvenini sarsacaktır.

Ayrıca, ormanlık alanların tahribine ve orman varlığının sona erdirilmesine yönelik eylemlere anayasal dayanak kazandırılması, işgale ve ormanların tahrip ve yağmasına süreklilik kazandıracaktır.

Hukuksal statü olarak orman alanı dışına çıkarılan yerlere sahip olanların ya da bu alanlara kurulacak konut ve sınaî tesislerin, bu alanlara bitişik ormanlara verebilecekleri zararın nasıl önlenebileceği ise, ayrı bir sorun olarak önemini korumaktadır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle yayımlanması uygun görülmeyen 4841 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, Türkiye Büyük Millet Meclisince bir kez daha görüşülmesi için, Anayasanın 175 inci maddesi uyarınca ilişikte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet Sezer

Cumhurbaşkanı

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

26.6.2003

Esas No. : 1/584

Karar No. : 13

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca, 28.4.2003 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza gönderilen "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 4.4.2003 tarihli ve 4841 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/584)", 26 Haziran 2003 tarihli toplantımızda görüşülmüştür.

Toplantıya; Orman Bakanı Sayın Osman Pepe ile Orman Bakanlığı yetkilileri katılmışlardır.

4841 sayılı Kanun ile;

- Anayasa'nın 76 ncı maddesi değiştirilerek, milletvekili seçilebilme yaşı otuzdan yirmibeşe indirilmekte,

- Anayasa'nın 169 uncu maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, Devlet ormanlarının gerçek ya da tüzel kişilerce işletilmesi imkânı getirilmekte,

- Anayasanın 170 inci maddesi değiştirilerek 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen yönünden orman niteliğini kaybetmiş yerlerin devri, tahsisi, terki, kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynı hak tesisi, satışı ve satış gelirlerinden orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi amacıyla ayrılacak payın belirlenmesinin kanunla düzenleneceği, orman köyleri içinde kalan yerlerin satışında, kullanıcısı orman köylüsüne öncelik tanınacağı,

Öngörülmektedir.

Cumhurbaşkanı, söz konusu 4841 sayılı Kanunun yayımlanmasını Kanunun çıkarılış amacı, hukuk devleti ve adalet ilkesiyle bağdaşmama gibi çeşitli gerekçelerle uygun görmeyerek Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir kez daha görüşülmek üzere göndermiştir.

Komisyonumuzda öncelikle Cumhurbaşkanının geri gönderme gerekçeleri okunmuştur.

Kanunun tümü üzerindeki görüşmelerde;

Orman Bakanı Sayın Osman Pepe, öngörülen bu değişiklik ile ilgili kamuoyunda da bir görüş oluştuğunu, bunların gerçekleştirilmesinin toplumsal bir realite olduğunu, özellikle Anayasa'nın 170 inci maddesinin mutlaka değiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ormanların yağmalanacağı endişesinin doğru olmadığını belirtmiştir.

Kanun aleyhinde görüş belirten üyelerimiz ormanlarımızın kaybedilmemesi gereken, kaybedilmesi durumunda yerine hiçbir şey konulamayacak zenginlikler olduğuna dikkat çekmişlerdir. Önemli olan ormanların yaşatılması, yenilerinin yetiştirilmesidir. Aksi halde Türkiye çöl olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu alanda kâr amacı güdülmemelidir; geçmişin deneyimlerinden ders alınarak orman ve orman köylüsü korunmalıdır. Bu düzenleme orman köylüsünün yaşadığı sorunları çözecek nitelikte değildir. Özellikle kadaströ ve alt yapı çalışmaları bitirildikten sonra 2B konusunda çözüme gidilmelidir.

Buna karşı, Kanunun lehinde görüş belirten üyelerimiz ise, 2B gerçeğinin yadsınamayacağını, şu anda % 80'i yapılaşmış ya da meyvelik, zeytinlik vs. olan bu alanlardan gelir elde edilmesinin ekonomiye büyük katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Kanunun tümü üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerine geçilmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

- Kanunun seçilme yaşını otuzdan yirmibeşe indiren çerçeve 1 inci maddesi oy birliği,

- Anayasa'nın 169 uncu maddesinde değişiklik öngören çerçeve 2 ile 170 inci maddesinde değişiklik öngören çerçeve 3 üncü maddeleri oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlük ve halk oylamasını düzenleyen çerçeve 4 üncü maddesi ile tümü oya sunulmuş ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Ayhan Sefer Üstün</i>	<i>Uğur Aksöz</i>
İstanbul	Sakarya	Adana
		(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdullah Torun</i>	<i>Hüsrev Kutlu</i>	<i>İbrahim Hakkı Aşkar</i>
Adana	Adıyaman	Afyon
Üye	Üye	Üye
<i>Halil Ünlütepe</i>	<i>Oya Araslı</i>	<i>Haluk İpek</i>
Afyon	Ankara	Ankara
(Muhalefet şerhim eklidir)	(Muhalefet şerhim eklidir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Atila Emek</i>	<i>Tuncay Ercenk</i>	<i>Mehmet Salih Erdoğan</i>
Antalya	Antalya	Denizli
(Muhalefet şerhim eklidir)	(Muhalefet şerhi eklidir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Kaşıkoğlu</i>	<i>Mustafa Nuri Akbulut</i>	<i>Nimet Çubukçu</i>
Düzce	Erzurum	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Yılmaz Kaya</i>	<i>Musa Sivacıoğlu</i>	<i>Atilla Kart</i>
İzmir	Kastamonu	Konya
(Muhalefet şerhim ektedir)		(Muhalefet şerhim ektedir)
	Üye	
	<i>Süleyman Sarıbaş</i>	
	Malatya	

MUHALEFET ŞERHİ

“Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi”nin 2, 3 ve 4 üncü maddelerine aşağıda belirtilen nedenlerle muhalifiz :

1. Söz konusu teklifin 2 nci maddesi ormanlarımızın korunmasına elverişli bir düzenleme getirmektedir. Ormanların gerçek ya da Devlet dışındaki tüzel kişilerce işletilmesi durumunda, ormanların güvence altına alınması güçleşeceği gibi; ormancılık etkinliklerinin işlev, alan ve zamanlama bakımından bütüncül bir yaklaşımla planlanması, yürütülmesi ve izlenmesi imkânsızlaşacaktır.

2. 3 üncü madde ile ortaya konulan düzenleme, orman köylüsünün sorunlarına bütüncül ve kapsayıcı nitelikte bir çözüm getirmemekte; üçüncü kişilerin orman varlığından haksız kazanç sağlamalarına engel olacak hususları içermemektedir.

3. 4 üncü maddede, kanunun halkoylamasına sunulması halinde tümüyle oylanacağı hükmü yer almaktadır.

Halkoylaması, oylamaya sunulan yasanın düzenlediği hususların bazılarını kabul eden, bazılarını ise reddeden vatandaşlara, bu farklı tercihlerini ayrı ayrı oylarına yansıtılabilmek olanağını tanımayan; yasanın tümü üzerinde kabul veya red doğrultusunda ortaya konulabilecek iki seçeneği getiren bir yöntemdir. Bu durum, oy kullanacak vatandaşları iradelerini oylarına yansıtmak konusunda sıkıntıya düşürebilmektedir.

Söz konusu kanun teklifi, birbirinden çok farklı konuları ayrı maddelerde fakat aynı metinde düzenlemiş olduğu için, 4 üncü maddede yer alan hüküm, halkoylamasında oy kullanacak seçmeni, yukarıda belirtilen sorunla, kaçınılmaz bir biçimde karşı karşıya getirecektir.

Durumu saygı ile bilgilerinize sunarız.

<i>Uğur Aksöz</i>	<i>Oya Arash</i>	<i>Halil Ünlütepe</i>
Adana	Ankara	Afyon
<i>Tuncay Ercenk</i>	<i>Atila Emek</i>	<i>Yılmaz Kaya</i>
Antalya	Antalya	İzmir
	<i>Atilla Kart</i>	
	Konya	

ANAYASANIN 89 UNCU MADDESİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN

KANUN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun No. : 4841 Kabul Tarihi : 4.4.2003

MADDE 1. - 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki “Otuz” ibaresi “Yirmibeş” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 169 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir, işletilir ve işletirilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

MADDE 3. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 170 inci maddesi kenar başlığı ile beraber aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B. Orman sınırları dışına çıkartılan yerlerin değerlendirilmesi ve orman köylüsünün desteklenmesi

Madde 170. - Devlet, ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımından; ormanların gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirleri alır.

Bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir.

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN

MADDE 1. - Kanunun 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Kanunun 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Kanunun 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere
Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş ve orman sınırları dışına çıkartılmış yerlerin devri, tahsisi, terki, kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynî hak tesisi, satışı ve satış gelirlerinden orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi amacıyla ayrılacak payın belirlenmesi kanunla düzenlenir. Orman köyleri sınırları içinde kalan yerlerin satışında, kullanıcısı orman köylüsüne öncelik tanınır.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır.

MADDE 4. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoylamasına sunulması halinde tümüyle oylanır.

MADDE 4. - Kanunun 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

